
Als je neerslachtig bent, kun je niet alleen figuurlijk gezien in mineur zijn, maar je kunt ook letterlijk zo klínken. Is een mineurstem technisch gezien hetzelfde als een muziek-instrument dat in mineur speelt? En is emotie in muziek überhaupt vergelijkbaar met die in de taal?

Laura van Eerten

Toonladders in taal

Werkt emotie in taal hetzelfde als in muziek?

De manier waarop je praat, onthult genadeloos je gemoedstoestand. Of je nu opgewekt bent, of juist met het verkeerde been uit bed bent gestapt, het is direct aan je stem te horen. Neem bijvoorbeeld Teige-tje en Iejour, twee bekende figuren uit de verhalen van Winnie de Poeh. Teige-tje is altijd vrolijk, en Iejour de ezel is de neerslachtige van het stel. In de Disney-tekenfilm *Winnie de Poeh* hoor je dat aan de toon waarop de karakters praten.

En zo werkt het niet alleen in tekenfilms. De meeste ouders horen aan de manier waarop hun kind 'Mam?' vraagt, dat het iets van hen gedaan wil krijgen. Of door de manier waarop iemand zegt 'Ik ben niet boos!', sijpelt soms door dat de persoon in kwestie zich bepaald nog niet over zijn woede heen heeft gezet. De intonatie verradt hoe je je voelt, of wat je wilt gaan zeggen.

■ ZWELGEN

Ook aan muziek kunnen we emoties toeschrijven. We worden bijvoorbeeld vrolijk van de zomerhit 'Hoe' van Miss Montreal en Nielson. Terwijl 'Another Love' van Tom Odell ons eerder melancholisch stemt. We luisteren naar de muziek die past bij hoe we ons op dat moment voelen. Of andersom: we zetten de Buena Vista Social Club op om vrolijk te worden, of kiezen Nick Drake om even lekker te zwelgen in ons verdriet.

Wordt de emotie die we waarnemen in taal door dezelfde dingen veroorzaakt als die in muziek? Laten we om die

vraag te beantwoorden eerst eens kijken hoe we die emotie in muziek dan herkennen.

In het tv-programma *De beste singer-songwriter* bracht de uiteindelijke winnaar Michael Prins tijdens zijn auditie de stoere Eric Corton aan het huilen. Niet alleen de tekst van zijn melancholische liefdeslied klonk droevig, maar ook de muziek zelf – zelfs als Prins niet zong en alleen zijn pianopartij speelde. Naast de tekst moeten er dus ook andere 'emotionele' factoren in het spel zijn.

In het nummer van Prins horen we zachte ronde klanken van de piano. Het heeft een redelijk traag tempo, en hij zingt met een rauwe, doorleefde stem. De klank van de piano, zijn stem en het trage tempo zijn blijkbaar kenmerken van een droevig klinkend lied. In instrumentale muziek komt dat nog veel duidelijker naar voren. Luister bijvoorbeeld maar eens naar het *Adagio for Strings* van Samuel Barber, een klassieke compositie die beschouwd wordt als een van de droevigste muziekstukken ter wereld. Het is een treurzang van zacht opwellende strijkers, met lang aangehouden, slepende noten. Recht daartegenover staat *Eine kleine Nachtmusik* van Wolfgang Amadeus Mozart, een compositie die juist heel lichtvoetig en speels klinkt: luide, opgewekte violen spelen een springerige melodie met veel afwisselende, snelle noten. Het volume en ritme in dit stuk zorgen ervoor dat we *Eine kleine Nachtmusik* als vrolijk ervaren.

Illustratie: Frank Dam